

abv
In: 4898
c. 2

D. F. G.

(71) BS

F L O R A A L P I N A ,

QUAM,

VENIA EXPERIENTISSIMÆ FACULT. MED.
IN ALMO UPSALIENSI LYCÆO,
PRÆSIDE,

VIRO NOBILISSIMIO ET EXPERIENTISSIMIO

**DN. DOCT. CAROLO
LINNÆO,**

EQUIT. DE STELLA POLARI, ARCHIATR.
REG. MED. ET BOTAN. PROFESS. ACAD. Ups. HOL-
MIENS. PETROPOL. BEROL. IMPERIAL. LONDIN.

MONSPEL. TOLOS. FLORENT. SOCIO,

SPECIMINIS ACADEMICI LOCO,

PUBLICÆ VENTILATIONI SUBJICIT

NICOLAUS N. ÅMANN,

REG. ACAD. SCIENT. HOLMENS. ADSCRIPTUS.

JEMTLANDUS.

IN AUDIT. CAROL. MAJ. D. XXIV. MARTII,
ANNI MDCCLVI.

H. A. M. S.

UPSALIÆ, Excud. L. M. HÖJER, Reg. Acad. Typogr.

KONGL. MAJ:TS
TRO.MAN och SUPERINTENDENT,
Öfwer
Wäster-Norrland,

HÖGWÖRDIGE och WIDTBERÖMDE
HERRE,

HERR DOCT. OLOF
KJÖRNING,

*L*åt, Herr Biskop, dessa blad
Glans af Edert namn få låna,
Flora willigt går åstad,
Att i Nordens park Er tjäna.
Uppå högsta Fiällars berg
Önskar hon Er Krantsar binda;
Blomster utaf ågta färg
Will hon hop med wördnad linda.
Hon upoffrar Er sitt folk;
Får hon i Er gunst sig skydda
Bliu hon nögd i kulan bydda,
Och försvarar wäl sin tolk.

Högwördige och Widtberömde
Herr DOCTORENS och SUPERINTENDENTENS

aldrådsmjukaste tjänare,
NILS N. ÅMANN.

KONGL. MAJ:TS
TRO-TJÄNARE och PROFESSOR,
Högårewordige och Widtberömde
Herr Mag. OLOF BURMAN,
Högstförtjänt KYRKOHERDE i Offerdahl,
Alfen och Mattmar,
Samt närliggande Contracts PROBST.

KONGL. MAJ:TS
CAPELLMÅSTARE,
Högådle och Widtberömde
Herr P E H R B R A N T.

LECTOREN wid Kongl. Gymnasium i Hernösand,
Högådle och Widtberömde
Herr Doctor NILS GISSLER.

Matheseos LECTOREN därstädes,
Högådle
Herr Mag. CLEMENT EURENIUS.
HÖGGUNSTIGE GYNNARE.

*Den ynnest utaf Er mig alltid blefwet wisad,
Kan ej min ringa hand fullkomligt skildra af;
Hon blir på minsta sätt, ej som jag wille prisad,
Fast ån hwad börjat är jag slöte wid min graf;
Fast ån Er ömme gunst och godhet jag ej glömmer,
Förr ån den Högstas lag mitt stoft i jorden gömmer.*

MINE HÖGGUNSTIGE GYNNARES

börsammaste tjenare,
NILS N. ÅMANN.

KYRKOHERDEN

Uti Undersåkers, Åhre, Kall och Mörfills Församlingar

Wålårewördige och Höglårde

Herr JONAS SELLIN,

Min Högtårade k. STJUF-FADER.

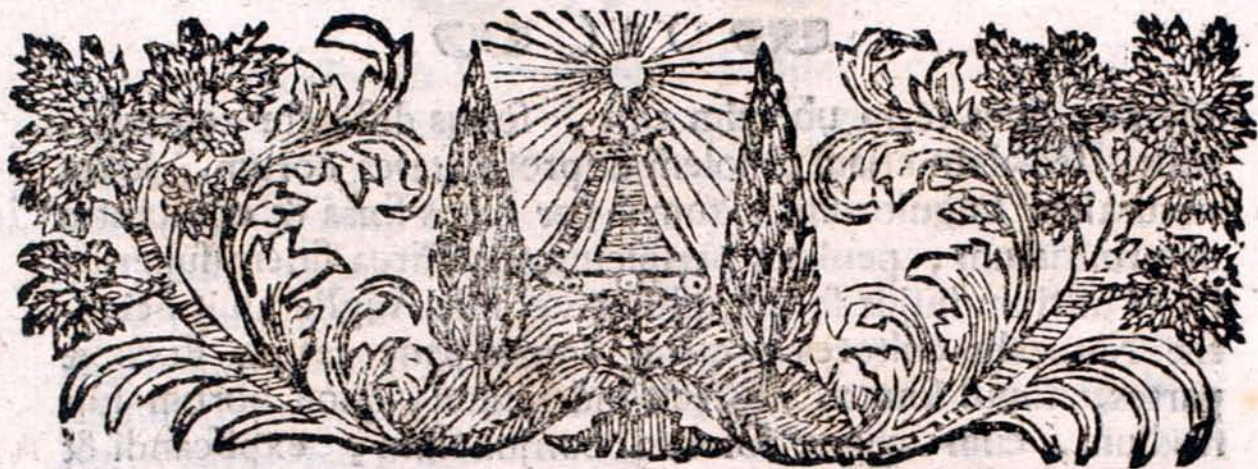
Nu äntlig som ur sömn, den ljufwa stunden waknat,
Då om Er godhet jag för alla qwåda får.
En ömbet och en gunst, som mången uselt saknat
Hos rätt och egen Far, jag redan många år,
Till mer än rågadtt mått, af Er min Stjuf-Far njutet,
Sen på min Faders stoft jag spåda tårar gutet.

Er bör jag ewigt tack, min Far, att jag uplifwas,
Till sinne och förstånd i dygd och mannawett,
Att efter mulna dar min lycka börjar trifwas,
Och jag i Witterlek får se bwad andre sedt.
Er bör ock allmänt pris, att kulna fjällens Flora
Får byfsad komma fram, och wistas bland de stora.

För så mångfaldigt godt och tusend gåfwor flera
Hwad skulle wål min hand Er kunna återge?
Ert ådla sinnelag lär ej begåra mera
Ån hwad en lydlig Son kan för sin Fader te;
Jag med ett wördsamt bröst och nitfullt hjerta beder,
Att ewighetens Drott Ert lifsmål långt utbreder.

Min Högtårade k. STJUF-FADERS

Lydigste Son,
NILS N. ÅMANN.

I. N. D.

R

Egni cujusque salus & potentia; certe non infima, ex civium pendet multitudine, quæ ipsa, ubi rerum ad vitam bene agendam utilium copia ei sufficiens adest, ut inde, quantum satis, sibi quisque facile acquirat, haud difficulter existit. Hinc Nationum prudentissimarum fere omnium prima solet esse cura œconomiae. Inprimis nostra ætate, evidentissimo hujus rei exemplo est, ut alias reticeamus, natio Anglicana, quæ, per bonam Oeconomiam in Agricultura, Piscatura, re metallica & opificiis variis observatam, ita profecit, ut jam dudum non imitanda modo, sed & reformidanda fuerit ceteris.

Quæ opera ac industria humana coli & utilia reddi debent, sunt tria Naturæ Regna ab optimo creatore in usum hominis concessa. In his quæ reperiuntur corpora cum fructu exculturo, suosque in usus conversuro, omnino necessaria est naturæ illorum & proprietatum, quanta datur, notitia, qua destitutus, nihil nisi cæco quodam modo experiri potest, id quod infeliciter fere succedit.

Beneficio Scientiæ Naturalis non primum modo innu-

meros, quos terra ubertim edit, fœtus distincte cognoscimus, sed dein etiam indolem & proprietates eorum, juxta naturalem singulorum nexum, per leges fixas & constantes determinatum, penitus perspeximus. Circa finem superioris & initium hujus seculi, plures vel sola Anglia aluit Scientiæ Naturalis cultores, quam omnes pene ceteræ Europæ partes, simul sumptæ. Effecit indefessum, quod horum fuit studium, cum magna solertia conjunctum, expiscandi & explorandi quidquid in patrio eorum reperiebatur solo, ut integra ferme Natio illa, pari velut infecto sit circumspeditione & sollicitudine, quam jugiter consecuta est cura capiendi ex omnibus, quæ indagari potuerant, utilitatem quantum excogitare licuit, maximam.

Novissimis temporibus Nostrates, cum fundarent Regiam Academiam Scientiarum Stockholmiensem, indeque continue gnaviter id egerunt, ut, quos in Patria nostra benignissimum Numen reconditos voluit, naturæ partus sedulo tollerentur vitæque aptarentur usibus. Id etiam laudatissima Academia, quemadmodum pleraque Ejus Acta in lucem edita perspicue testantur, apprime egit, ut quam plurima, quæ usui esse possint, experimenta cogeret & exponeret economica; quæ ipsi quoque & amorem & auctoritatem apud externos conciliarunt.

Inter alia ejusmodi experimenta, non sine voluptate animadverti illud, quod N. D. Præses A: 1754. Academiæ Scient. suppeditavit, de cultura Alpium Lapponicarum, insituenta per plantas quasdam vel arbores, quæ ex Alpibus exoticis defumptæ & advectæ, cum insigni reipublicæ emolumento, in nostris illis feri & propagari queunt, quodque adeo Nationi complacuit Nostrati, ut, eadem Academia Scient. distributura primum omnium, quæ proposuit, præmium, N. D. Præsidiem, ob hoc ipsum experimentum, primo numismate Auri Symbolico donare, sui officii esse duxerit.

Porro mihi innotuit S:ram R:am M:em clementissima
 manda-

mandata Academiis Regni nuper dedisse, de indicanda ratione, qua plantationes in patria ad communem utilitatem instituantur, undeque insuper lex condatur perpetua in negotii executionem & commodum publicum.

Mihi quoniam contigit lucem primum aspicere in ea terra, ubi quotidie meis se oculis conspiciendos præbuere *Alpes Lapponicæ*, a tenera usque ætate, cum dolore vidi, tantum terræ tractum, qui tertia fere parte Patriæ continetur, adeo jacere incultum & hominibus inutilem, ac horridissimum quoddam desertum, cum nemo quidquam ex eo capere potuit utilitatis, nisi paucos excepero Lappones eorumque Rhenones, nec non quod agricola nonnulli illuc occidunt Tetrabnes Lagopodes & levia hujusmodi alia, quæ ne millionesimæ quidem partis rationem habent ad ea, quæ debet loci amplitudo. Satis etiam intellexi, vastam hanc, quaqua patet terram, non posse ea ratione, qua ceteræ provinciæ, hominibus reddi utilem, cum montium ejus altitudo, frigus, nudi colles, VIII solummodo hebdomadam æstates & cæspitosa humus, neque agriculturæ exercendæ, neque pratis per hiemem tam diuturnam suffecturis, relinquunt locum. Hinc factum est, ut, inde a primo meo advento in Illustrem hanc Academiam, ubi Scientia Naturalis quotannis docetur, non sine singulari animi voluptate, undecunque ea colligere studuerim, quæ terræ, mihi tam propinquæ & quotidie conspicuæ, colendæ inservirent; quæ, in hac tanti momenti re, quæ hominibus quam plurimis sustentandis conducere queat, Patriæ aliquando utilem præstare possem operam. Huc accedit, quod vel maxime mihi stimulum subdidit, clementissima summi Magistratus cura de regni salute per plantationes procuranda. Itaque non posse me argumentum, hoc utilius & elaboratu dignius, eligere arbitratus sum.

CAP. I.

ALPES sunt terræ species in tellure nostra singularis, æque propemodum ab alia terra aliena, ac mare ipsum vel ipsæ Indiæ. Ab aliis montibus Alpes has prorsus distingvit earum altitudo, quæ *in secundum aëris regionem, seu eousque extenditur, ut nullæ in illis erectæ crescere possint arbores*: Alpes igitur eos appellabimus montes, in quibus nulla Sylva crescere potest, aut si vel maxime arbor illie nasceretur, in altum sese attollere nequiret, sed sine stipite terra adpressa fruticis instar jacere cogeretur.

Dispersuntur Alpes in earum *bases seu latera; in alpes proprie dictas, & in cacumina seu montes glaciales.*

Latera Alpium densam usquequaque ferunt sylvam, & profunda ac soluta humo, quæ illuc disjecta est, conteguntur.

Alpes proprie sic dictæ, præter nudos, asperos & sabulosos colles, præcipitia habent campestria & convalles grossiori scatentes humo, crassissimo cuique limo palustri non dissimili, in qua fluunt torrentes aquæ cujusdam frigidæ, e nive provenientes. Locorum hisce aquis proxime superiorum, seu Alpium humillarum, vastos campos conspici licet, tectos Lichene rangiferino, qui illic densus & altus crescit. Alpes adhuc istis aliquanto editiores *plantis* confiti sunt *Alpinis*, quæ raræ admodum & humiles prostant, usque ad ipsa montium cacumina, nive perenni, quam nec sol nec pluvia resolvunt, perpetuo contacta. Sunt itaque loca illa campestria, inter memoratos montes glaciales & sylvam lateralem, conspicua, ea ipsa, quæ *plantis alpinis* occupantur & in quæ mentis aciem intendere animus est.

Tales Alpes in omnibus mundi dantur partibus, sæpe etiam a nostra remotissimis, quamvis vel inter ipsos tropicos sitis, quod tamen cum hoc capiendum est discrimine, quod quo calidiores sunt regiones in quibus siti sunt montes, eo altiores ipsi sint necesse est, ut naturam induant alpinam, &
vicis-

vicissim quo Polis illæ sunt propiores, eo humiliores hi esse possunt, dum habent eandem; adeoque maxima pars Sibiriaë, quemadmodum ex Plantis Sibiricis Gmelini luculenter constat, alpinæ est indolis. Itaque omnes alpes quantumvis inter se distitæ, pro una eademque habendæ sunt terra, eum in finem, huc illuc per tellurem universam dispersita, ut efficiat frigus, attrahat nubes & defluentibus fluviis scaturiat perennibus circumjacentes regiones.

Omnes hæ Alpes nive sunt obrutæ usque ad solstitium æstivum, circa quod demum, aër illic locorum, adeo concalescere solet, ut nix tandem solvatur. Quo facto, omnia repente diffluunt nive illa soluta, quippe quæ subito & intra octiduum fere liquescit, adeo ut campus ad nivem usque perennem denudetur. Quibus ipsis multum differunt alpes a ceteris nostris regionibus, ubi ver diutius protrahitur, quod placido solis calore interdum plantis ablanditur, sed tene-rioribus gelu nocturno damnum infert, id quod minime sustinent plantæ alpinæ, quodque etiam est in causa, cur nostris in hortis tam ægre vigeant plantæ ipsæ Alpinae Lapponicae, quæ vicissitudines hæc frigoris & caloris vernalis non ferunt. Alpius igitur, nive, ut supra dictum, discussa, nudatis, ad stuporem usque videre licet, ut opinione citius & intra octiduum fere, campi virecant, & intra octiduum Plantæ illic ad justam propemodum magnitudinem succrescant; ut interjectis 8. diebus aliis, floreat plenoque superbiant vigore; ut post octo iterum dies, fructus maturecant; ut hi, elapsis totidem aliis, plene maturi, semina sua demittant; & denique, ut octo insuper diebus interpositis, gelidæ noctes & nives mox redituram hiemem prænuncient. Ita hic videas æstatem, nullo interveniente vere, excipere hiemem, quam quinque vel sex hebdomadam rursus, pressis quasi vestigiis, sine prævio autumno, continuo sequitur hiems. Quæ Plantæ tantillo temporis intervallo, non possunt crescere, florere, fructum ferre & maturescere, ea nec possunt

possunt esse Alpinae. Ista vero Plantarum Alpinarum, quae nostris in hortis nutriri queunt, illic ubique locorum crescunt tanquam plantae vernaes, quarum vere cernitur venustas, sed quae ceterum per totam aestatem atque autumnum aut evanescent aut tristes comparent. Hinc sequitur, ut plantae alpinae, si in hortis nostris propagabuntur, ramulis Abiegnis aliisque hieme sint tegendae, quo nix in eis quam diutissime conservetur, donec omnes gelidae noctes vernae praeterierint. Deinde subito sunt detegendae & apricae ventis exponendae, quoad ejus fieri potest, omnibus, velut in solo suo natali, quod, quoniam editum est & patulum, continuis fere verritur ventis. Aestatem in alpiibus praeterlapsam, ingruente illic gelu, proxime excipit hiems nec admodum pluviosa, nec regelatione interrupta, sed statim magnam afferens copiam nivis, quae ad altitudinem non vulgarem accumulatur, & terram nondum gelu aite rigentem tegens, a vehementi illo, qui in hisce montium excelsitatibus regnat, tuetur rigore. Itaque etiam si haec herbae in frigidissimo nascantur climate, eam tamen haud sentiunt radices illarum gelu vehementiam, quae eas vexat in nostro, quamvis multo calidiori. Quo fit, ut herbae Alpinae in nostris hortis frigore saepe pereant, quod eis paradoxon videtur, qui Alpium naturam ignorant.

In Geographis distinctam desidero determinationem etiam earum alpium, quae in florentissima sitae sunt Europa, cum condigna attentione non designaverint, quinam montes proprie appellandi sint alpes. Quam plerumque alpium Europaearum acquirere potui notitiam maxime debeo Botanicis; at vero facile metuenda est confusio ab Italis, qui inter alpinae referunt magnam partem Svecicarum herbarum, quarum tamen non paucae in ipsis alpiibus nunquam crescere possunt. Harum igitur aliquas breviter, exempli causae enarrabo, quamvis Alpium historiam texere proprie mei non sit institutum.

1. LAPPONIÆ Alpes inde a mari albo, inter Sveciam & Norvegiam, usque ad Vermelandiam, se extendunt, adeo ut Alpes Lapponicæ & Norvegicæ plane sint eadem, circiter 150 ad 200 milliaria Svec. longæ, & 10 ad 20 latæ, ita tamen, ut maxima pars ab eo latere, quo Sveciam spectant, utpote quo lentius declives planities relinquunt majores, quam quo ad Norvegiam vergunt, ubi majora habent præcipitia.

2. PANNONICÆ alpes, ad quas præcipue pertinent, *Carinthicæ*, *Taureris raftadiensis*, *Draunstein* austriæ superioris, *Tyrolenses* sive *Tridentinæ* aliæque a *Clusio* & *Bursero* visitatæ.

3. HELVETICÆ, quæ sunt duæ quasi montium catenæ, quibus tota Helvetia continetur, illa ad septentrionem & occasum, hæc ad meridiem & orientem, inque his notantur juga *Gottardus*, *Furca*, *Nessus*, *Gemmius*, *Stockorn*, *Hovenstein*, *Wasserfall* atque aliæ, quæ a Nobiliss. *Hallero* accurate notata & visitata sunt.

4. RHÆTICÆ alpes, ut *Baldus*, *Pistorienses*, *Loch* altissimus mons *Vallesis* &c.

5. ITALICÆ alpes: *Apennine*, juga dividunt universam Italiam, *Apuanæ*, *Apruius* mons vulgo Hortus Centauri, *Jura* vertice *Thuri* prope Genevam, *Alvernia* florentina, *Muticensis*, *Nurcina*, *Argentaria*, *Æquicorum*, *Campoclarense*, *Allobroges* in Sabaudia versus Delphinatum Gallorum, *Amatricenses*, *Gorganus* Apuliæ, &c.

6. GALLICÆ Alpes: *Mons Pilati* supra Lugdunum Gallorum, mons *Calcaris* monspeliis & Hortus Dei, *de Lens*, *Bourgdoysen* & *Crista*, nec non *Carthusia* major supra Gratianopolim, *Mont-d'or* Montes aurei.

7. PYRENEÆ alpes inter Galliam & Hispaniam.

8. BRITANNICÆ: In WALLIA *Snowdon* & *Caderidin*, in JORCKSCHIRE *Ingleborough*, *Hardknot*, nec non in ARRONIA, WESTMORLANDIA, ut & in SCOTIA, *Betaik* atque in HIBERNIA, *Mangarton*, *Sligo*.

9. EXTRA-

9. EXTRANEÆ Alpes, *Olympus*, *Libanon*, *Ararat*, *mons Pico Teneriffæ*. *Peruvianas*, *Tatarias* aliasque innumeras sciens præter eo; quas quæsituro, duces plerumque sequendi sunt maximi quique fluvii ad primos eorum ramos, originem suam sæpissime repentes ex illis, quæ tempestatibus aridissimis ex nive sua perenni, aquam suppeditant fluminibus, alias exsiccandis, siti perituris animantibus.

CAP. II.

PLANTÆ ALPINÆ sunt 1), qua maximam partem *exiguæ*, utpote in aperto natæ campo, & ventis expositæ omnibus: magnæ enim umbrosis ut plurimum reperiuntur.

2) *Duriores*, tum quod in sabulo, & terra macra fere crescunt, tum quod a ventis quassantur & duriori vexantur cælo: ut taceam, quod fruticum *alburna*, per æstatem tam brevem, minus crassa induant, adeoque ipsi minus augeri queant.

3) Dantur etiam in alpibus plantæ nonnullæ *succulentæ*, quæ ex aëre præcipuum suum attrahere possunt alimentum.

4) Sunt plaræque *fruticosæ*, quarum duri ramuli humi repunt.

5) Si quæ hic reperiuntur *molliores* plantæ, sunt illæ plerumque in solis scaturiginosis & juxta rivos.

6) Inter frutices in alpibus frequentissimæ & præcipuæ sunt *Salices*, quod hæ mature, uti notum est, florent & brevi producunt fructum suum.

7) Sunt plures in alpibus plantæ *viviparæ*, quam alibi, quo, si forte fructus non mature scat, caulis suas serat gemmas sive bulbos, ut *Festuca*, *Poa*, *Polygonum*, *Saxifraga*

Per alpes nostras proficiscenti plurimas contemplari licet plantas peregrinas, quæ alibi in Patria frustra quærantur, i. e. Plantas mere alpinas. Horum si cognoscere cupis nomina, descriptiones & figuras, in nullis ea aliis reperies auctoribus, quam iis, qui herbas collegerunt in alpibus nobis extraneis, quam-

quamvis a nostris procul sitis. Contra, qui herbas perlustrat in longinquis illis crescentes alpibus, quæ alibi in Europa non comparent, earundem magnam partem in nostris alpibus spontaneam agnoscat. Tandem etiam nonnullæ in his sunt, quæ in illis non deprehenduntur. Aliquæ iterum obviæ sunt in Alpibus Helveticis, quas non invenire licet in Scoticis aut Pyrenæis & sic porro. Cujus tamen rei ratio non videtur esse alia, quam quod, semina sua ab his Alpibus in ceteras, per longam eorum distantiam non licuit illis transmitti vel ferere. Cum igitur plurimæ plantæ Alpinae pluribus communes sint Alpibus, aliis vero terræ speciebus non item; satis inde perspicitur rationem & fundamentum soli illarum in ipsa alpium natura latere; hinc ita argumentamur: Quandoquidem eadem est natura Alpium, inque ea continetur ratio plantarum in his crescentium, sequitur ut eadem in singulis crescere possint plantæ: Ergo quæ in aliis jam crescunt, in nostris etiam crescere possunt. Unde porro hoc resultat conclusarium: Si plantarum quarumcunque Alpinarum semina advecta in nostris fererentur alpibus, non illic modo facile crescerent, verum etiam, ibidem velut in ipsa sua patria, se propagarent & multiplicarent.

Qui Alpes sibi utiles redditurus & cum fructu culturus est, ei, si res recte succedet, 1) omnes plantæ Alpinae sunt cognoscendæ. 2) Quibusdam in Alpibus singulæ crescunt, sciendum, ut semina inde, vel vivas sibi comparet radices. 3) Cunctæ eidem sunt examinandæ, inprimis vero indagandum quænam publicis inserviant commodis, utpote quarum in cibis parandis & suppellectilibus, in medicina vel fabricis & opificiis usus est, atque hæ potissimum plantandæ, quo modo in alpibus nostris novæ oriri & existere poterunt divitiæ, & quod insequitur, incolæ, qui eis quiverint sustentari.

Lata ad hunc finem aperietur via, si dignetur REGIA MAJESTAS, exiguum quendam Hortum, in ipsis alpibus insituendum curare, eumque custodiæ & inspectioni cujus-

plam credere, qui plantas peregrinas primum allatas recte curare noverit. Id quod ab aëcola quodam Alpium eo facilius posset peragi, cum sex ad summum septimanæ quotannis, negotio isti perficiendo essent suffectura. Tum vero e tantilla impensa, in terra tam vasta quam nostræ sunt Alpes, quæstus merito speraretur multo uberrimus.

Ad ejusmodi plantas initio comparandas primum & præcipue scitu est necessarium, in quibusnam Europæ Alpi- bus unaquæque crescat, dein ut terræ cujusque præstantissi- mis negotium detur Botanicis. Neque enim cujusvis est plantas cognovisse alpinas; habentur quoque generatim pro rarissimis, cum eas non sine magna molestia contueri liceat, pedestri quippe itinere per loca maxime ardua, aspera & sa- lebrofa; tractusque ædificiis vacuos adeundos spectaturo, ventis quoque procellosis, nivibus, nimbis, uligini, fami, fatigationi &c. continue exposito.

Hæc loca felici non adeunda viro! OVID.
Præterea etiam ideo raræ sunt, quod in hortis vix reperun- tur, quippe cum cura earum non cuivis nota sit Hortulano, quodque in calidioribus regionibus eas in hortis propagare, adeoque & illas consequi, pene sit impossibile.

Itaque cum primariorum in hoc negotio requisitorum unum sit, nosse, unde singulæ plantæ peregre missis litteris sint petendæ, labore satis molesto eos evolutos perlustravi auctores, qui raras has plantas alpinas studiose quasitas in- venerunt, & orbi Botanico descriptas relinquerunt.

LAPPONICAS Plantas alpinas N. D. PRÆSES perspicue exposuit in sua Flora Lapponica.

HELVETICÆ Plantæ Alpinae a *Rhellicario*, *Gesnero*, *Aretio*, *Baubinis*, *Scheuchzeris*, præsertim vero a *Nob. Hal- lero* collectæ, descriptæ & perquisite notatæ sunt.

BRITANNICÆ Plantæ Alpinae e Flor. Britannica *Raji* sunt excerptæ.

PANNONICÆ Plantas Alpinas, qua maximam partem, apud *Clusium*, atque in Herbario *Rurseri* reperimus.

GALLICAS Plantas Alpinas ex observationibus *Cl. Monnier* fere desumpti.

PYRENAICÆ Plantæ Alpinae reperiuntur in *Tournefortii* institutionibus; ubi tamen non satis sunt determinatæ. Vide *Raji* extr.

RHÆTICÆ Plantæ Alpinae, maximam partem in monte *Baldo* prope *Veronam*, & a *Cl. Segviero*, sunt desumptæ.

Italias quasdam Plantas Alpinas, passim apud auctores offendit.

In *Laponiis* nostris Alpibus parum, ultra *Centuriam Plantarum Alpinarum* continetur, quibus vero si eas addero, quas apud Auctores, de aliis Alpibus agentes, inveni, quatuor exsurgunt centuriæ, ut in nostris alpibus tres quartæ partes earum, quæ illic serri & crescere possunt, desiderentur.

SIBIRICÆ plantæ magna ex parte sunt Alpinae, sed perpaucas earum huc ausus sum inferere, quippe de plerisque haud persuasus, quod in locis tam editis, quam nostræ sunt Alpes, creverint, ut & quod in patentibus camporum æquoribus perduraverint. Est enim plantarum magna cohors, quæ Alpinarum numero ab auctoribus habetur, nec tamen patentiorum campum sustinet, sed in sylvis & umbrosis locis ad latera alpium crescere amat, qua propter cum plantis mere Alpinis nullo modo est confundenda; ut ut enim prope alpes crescant, inter plantas nemorosas, sicut *Sonchus alpinus* omnino sunt referendæ.

Plantarum, quas colligere, quarumque notitiam aliquatenus distinctam accipere potui, omnium, nomina TRIVIALIA, quæ data sunt in *Speciebus Plantarum*, ubi *Synonyma* requiri possunt, brevitatis studio, adscriptis simul, in quibus crescunt, locis, in adpectum B. Lectoris hic proferam.

DIANDRIA, Monogynia.		
Circea	<i>alpina</i>	Lapponiæ, Helvetiæ.
Veronica	<i>bellidoides</i>	Helvetiæ.
	<i>aphylla</i>	Helvetiæ, Juræ, Baldo.
	<i>Bonarota</i>	Baldo.
	<i>alpina</i>	Lapponiæ, Helvetiæ, Baldo.
Pingvula	<i>alpina</i>	Lapponiæ, Helvetiæ.
	<i>villosa</i>	Lapponiæ, Britanniæ.
Salvia	<i>pyrenaica</i>	Pyrenæis.
TRIANDRIA, Monogynia.		
Valeriana	<i>tripteris</i>	Helvetiæ, Baldo, Pyrenæis.
	<i>montana</i>	Helvetiæ, Pyrenæis, Baldo.
	<i>celtica</i>	Helvetiæ, Valesiæ, Baldo.
	<i>saxatilis</i>	Austriæ, Stiriciæ, Baldo.
Crocus	<i>sativus</i>	Helvetiæ, Pyrenæis, Lusit. Traicid.
	<i>Bulbocodium</i>	Italiæ.
Iris	<i>pyrenaica</i>	Pyrenæis.
Schoenus	<i>albus</i>	Sveciæ, Helvetiæ.
Eriophorum	<i>vaginatum</i>	Sveciæ, Helvetiæ.
	<i>alpinum</i>	Sveciæ, Helvetiæ.
Digynia.		
Phleum	<i>alpinum</i>	Lapponiæ, Helvetiæ, Baldo.
Aira	<i>spicata</i>	Lapponiæ, Helvetiæ.
	<i>montana</i>	Lapponiæ, Helvetiæ.
	<i>alpina</i>	Lapponiæ, Helvetiæ.
Poa	<i>alpina vivip.</i>	Lapponiæ, Helvetiæ, Baldo.
Festuca	<i>ovina vivip.</i>	Lapponiæ, Helvetiæ, Scotiæ.
TETRANDRIA, Monogynia.		
Globularia	<i>cordifolia</i>	Helvetiæ, Austriæ, Baldo, Pyrenæis.
	<i>nudicaulis</i>	Austriæ, Pyrenæis.
Scabiosa	<i>alpina</i>	Helvetiæ, Italiæ, Jura.
	<i>graminifolia</i>	Helvetiæ, Baldo, Tridentinis, Pyren.
Galium	<i>rotundifolium</i>	Helvetiæ, Stiriciæ.
Asperula	<i>taurina</i>	Helvetiæ, Italiæ, Baldo.

	<i>pyrenaica</i>	Pyrenæis.
	<i>Cruciat.villosa</i>	T. Pyrenæis
Plantago	<i>alpina</i>	Helvetiæ, Juræ, Baldo.
Epimedium	<i>alpinum</i>	Italiæ, Euganæis, Ligurinis, Pontebæ.
Cornus	<i>suecica</i>	Sveciæ frigidiff. <i>vix in ipsis alpibus:</i>
Alchemilla	<i>alpina</i>	Lapp. Helvet. Scot. Bald. Aureæ.
	<i>pentaphylla</i>	Helvet. Furca. Gotthar. Camisio.

PENTANDRIA, *Monogynia.*

	<i>Cynoglossum apenninum</i>	Apenninis, Campoclarenfibus,
	<i>Myosotis nana</i>	Bocc. T. 107. Italicis.
Diapensia	<i>lapponica</i>	Lapponicæ.
	<i>helvetica</i>	Helvetiæ, Gemmi, Pyntnerberg,
Aretia	<i>alpina</i>	Vallesiæ, Loch.
Androsace	<i>septentrional.</i>	Lapponiæ, Sveciæ, Russiæ.
	<i>villosa</i>	Helvet. Pyren. Aureæ.
	<i>balleri</i>	Helvetia.
	<i>lactea</i>	Austriæ, Helvet. Baldo.
	<i>carnea</i>	Helvet. Pyrenæis.
Primula	<i>farinosa</i>	Svecia, Helvetiæ.
	<i>Auricula</i>	Helvet. Styriæ, Baldo.
	<i>minima</i>	Austriæ, Tauro, Helvet. Judenberg.
	<i>Vitaliana</i>	Helvet. Pyren. Italiæ.
	<i>integrifolia</i>	Helvet. Stiriæ, Pyrenæis.
Cortusa	<i>matthioli</i>	Austriæ, Sibiria.
Soldanella	<i>alpina</i>	Helvet. Aust. Pyr. Lessan. Jur. Bald.
Azalea	<i>lapponica</i>	Lapponiæ.
	<i>procumbens</i>	Lappon. Helvet. Austriæ.
Campanula	<i>uniflora</i>	Lapponiæ.
	<i>bononiensis</i>	Baldo, Bononiæ.
	<i>graminifolia</i>	Aprutii.
	<i>rhomboidalis</i>	Helvet. Italiæ.
	<i>tyrsoides</i>	Harcyniæ, Helvetiæ.
Phyteuma	<i>pauciflora</i>	Helvet. Stiriæ.
	<i>hemispherica</i>	Helvet. Pyren. Italiæ.

	<i>orbicularis</i>	Helvet. Bald. Angliæ, Italiæ, Pyren.
	<i>spicata</i>	Helvet. Bald. Angliæ, Pyren.
	<i>comosa</i>	Baldo, Tyrolentium, Helvet.
Lonicera	<i>pyrenaica</i>	Pyrenæis.
	<i>alpigena</i>	Helvet. Pyren. Allobrogicis, Baldo.
Verbascum	<i>myconi</i>	Pyrenæis.
Ramnus	<i>alpinus</i>	Helvetiæ.
Thesium	<i>alpinum</i>	Italiæ, Baldo.
	<i>Digynia.</i>	
Swertia	<i>perennis</i>	Helvet. Pyrenæis.
Gentiana	<i>lutea</i>	Lapp. Norv. Helv. Pyr. Bald. Apen. Trid.
	<i>purpurea</i>	Helvetiæ.
	<i>punctata</i>	Helvetiæ.
	<i>asclepiades</i>	Helvet. Austriæ, Bald, Mauritaniæ.
	<i>acaulis</i>	Helvet. Austriæ, Pyren. Jura.
	<i>verna</i>	Helvetiæ.
	<i>bavarica</i>	Helvet. Bavariæ.
	<i>nivalis</i>	Lappon. Helvetiæ.
	<i>utriculosa</i>	Helvet. Italiæ, Baldo.
	<i>ciliata</i>	Helvet. Italiæ, Bald. Pyrenæis, Canada.
	<i>cruciata</i>	Helvet. Austriæ, Appenninis, Pyren.
Eryngium	<i>alpinum</i>	Helvet. Italiæ.
	<i>amethystinum</i>	Styriæ.
Astrantia	<i>major</i>	Helvet. Bald. Pyren. Aureæ, Hetruriæ.
	<i>minor</i>	Helvetiæ.
Bupleurum	<i>stellatum</i>	Helvetiæ.
	<i>petræum</i>	Helvet. Baldo.
	<i>angulosum</i>	Vallesiæ, Pyrenæis.
	<i>longifolium</i>	Helvetiæ.
	<i>odontites</i>	Vallesiæ.
	<i>ranunculoid.</i>	Helvet. Pyrenæis.
Athamantia	<i>Meum</i>	Helvet. Hispan. Italiæ.
Laserpitium	<i>Siler</i>	Baldo.
Crithmum	<i>pyrenaicum</i>	Pyrenæis.

Heracleum

- Heracleum** *panaces* Sibiria, Apennin.
austricum Austria, Baldo.
alpinum Helvetia.
- Ligusticum** *austricum* Austria, Baldo.
peleponesiæ Rhetia, Baldo.
- Angelica** *Archangelic.* Lapon. Pyrenæis.
- Phellandrium** *Mutellina* Helvet. Pyrenæis.
- Scandix** *odorata* Alvernia.
- Chærophyll.** *hirsutum* Helvetia.
- Imperatoria** *Ostruthium* Helvet. Austria, Alvernia, Pyren.
tenuifolia T. Pyrenæis.
- Sesell** *pyrenaicum* Pyrenæis.
- Thapsia** *alpina lucid.* Bocc. Italiae.
Pentagynia.
- Linum** *laricis folio* T. Pyrenæis.
- Sibbaldia** *procumbens* Lapon. Helvet. Scotiae.
 HEXANDRIA, *Monogynia.*
- Narcissus** *pseudo Narc.* Jura, Pyrenæis.
- Bulbocodium** *serotinum* Helvetia Angliæ.
- Allium** *Victorialis* Helvet. Ital. Aureæ.
pyreneum C. R. Pyrenæis.
- Fritillaria** *pyrenaica* Pyrenæis.
- Erythronium** *Dens canis* Sibir. Virgin. Tauro, Ligur. Allobrog.
- Ornithogal.** *pyrenaicum* Helvet. Pyren. Genev. Baldo.
- Anthericum** *calyculatum* Lapon. Helvet. Sibiria.
- Hemerocallis** *Liliastrum* Helvet. Allobrog. Baldo:
- Juncus** *trifidus* Lapon. Helvet. Pyrenæis.
biglumis Laponia.
triglumis Lapon. Tauro.
Trigynia.
- Rumex** *alpinus* Helvetia Baldo.
scutarus Helvetia Baldo.
digynus Lapon. Scot. Helvet. Pyren.
Acetosa Laponia.

- Scheuchzeria palustris* Lapon. Helvetiæ.
OCTANDRIA, *Monogynia*.
- Epilobium alpinum* Lapon. Helvetiæ.
Daphne alpina Helvet. Italiæ.
eneorum Helvet. Austr. Pyren. Baldo;
Digynia.
- Mœhringia muscosa* Helvetiæ Italiæ.
Trigynia.
- Polygonum Bistorta* Helvet. Austriæ.
viviparum Lapon. Helvet Sibiricæ.
DECANDRIA, *Monogynia*.
- Rhododendr. ferrugin.* Helvet. Pyren. Allobrog. Bald. Jura;
birsutum Helvet. Austr. Baldo.
Chamæcistus Baldo.
- Andromeda tetragona* Laponiæ.
hypnoides Laponiæ.
cœrulea Lapon. Sibiricæ.
- Arbutus alpina* Lapon. Helvet. Sibir. Britannicæ,
Digynia.
- Saxifraga Cotyledon* Lapon. Helvet. Bald. Pyrenæ;
hybrida Helvet. Baldo.
androsacea Helvet. Sibiricæ.
caesia Helvet. Austr. Pyren. Bald.
burseriana Taurero rasiadienti, Baldo.
bryoides Helvet. Pyrenæis.
stellaris Spitsberg. Lapp. Helv. Stir. Brit. Pyrenæ;
crassifolia Sibiricæ.
oppositifol. Lapon. Helvet. Britann.
nivalis Spitsberg. Lapon. Arvonæ, Canadæ
Geum Helvet. Pyrenæis.
rotundifol. Pyren. Sibiricæ.
aizoides Lapon. Britannicæ.
cernua Laponiæ.
rivularis Laponiæ.

- greenlandica* Grœnlandiæ, Pyrenæis.
geranioides Pyrenæis.
tridactylites Lappon. Pyrenæis.
cœspitosa Lappon. Helvet. Trident. Baldo.
hypnoides Helvet. Austr. Britann. Pyren.
ascendens Taur. Baldo. Pyren.
Gypsophila *repens* Helvet. Austr. Sibir.
Dianthus *flore roseo* T. Pyrenæis.
Trigynia.
Cucubalus *acaulis* Lappon. Helvet. Britann. Baldo.
Stellaria *dichotoma* Helvet. Sibiria.
cerastoides Lapponia.
biflora Lappon. Baldo.
Arenaria *tetraquetra* Pyrenæis.
montana Auræi, Baldo. Monspelii.
mucronata Helvetiæ.
bavarica Bavar. Baldo.
ciliata Helvet. Pyren. Baldo.
striata Austr. vallis angustæ.
Cherleria *ledoides* Helvet. Vallefiæ, Baldo.
Pentagynia.
Agrostemma *flos jovis* Helvet. Rhetiæ.
Lychnis *alpina* Lappon. Helvet. Pyren. Sibir.
apetala Lappon. Sibir.
Cerastium *alpinum* Lappon. Helvet. Britann. Pyren.
strictum Helvet. Austriæ.
latifolium Helvetiæ.
DODECANDRIA, Trigynia.
Rafeda *glaucæ* Pyrenæis.
Euphorbia *hyberna* Austr. Britann. Pyren. Sibir.
Dodecagynia.
Semperviv. *arachnoid.* Helvet. Pyren. Ital. Baldo.
montanum Helvetiæ.
hirtum Taurero.

ICOSANDRIA, Digynia.

- Cratægus *Aria* Helvetiæ.
Pentagynia.
- Mespilus *Amelanchier* Helvet. Austriæ.
Chamæmesp. Austr. Pyrenæis.
Polygynia.
- Rubus *Chamæmorus* Sveciæ.
- Potentilla *alba* Austr. Baldo.
caulescens Helvet. Austr. Stir. Tyrol. Horto Del.
nivea Lapon. Sibiria.
aurea Helvetiæ.
grandiflora Helvet. Sibiria.
heptaphylla Helvetiæ.
- Geum *montanum* Helvet. Austr. Delphin. Baldo.
reptans Helvet. Baldo.
- Dryas *pentapetala* Sibiria.
octopetala Lapp. Helv Austr. Bald. Jur. Br. Pyr. Sibi.

POLYANDRIA, Monogynia.

- Papaver *alpinum* Helvet. Austr. Baldo.
chambricum Britann. Pyrenæis.
- Argemone *pyrenaica* Pyrenæis.
- Cistus *serpillifolius* Austriæ.
apenninus Appenninis.
Trigynia.
- Aconitum *lycoctonum* Lapon. Helvet. Austr. Ital. Baldo.
pyrenaicum Pyren. Sibir. Baldo.
Anthora Helvet. Pyren. Taur. Allobrog. Baldo.
Pentagynia.
- Aquilegia *alpina* Helvetiæ.
Polygynia.
- Anemone *alpina* Helvet. Austriæ.
apennina Britann. Appenninis.
narcissifol. Helvet. Aust. Sibiria.
- Atrageme *alpina* Helvet. Bald. Sibiria.

- Thalictrum alpinum* Lapon. Avornia.
fœtidum Helvet. Vallesia.
Ranunculus gramineus Pyrenæis.
amplexicaul. Pyren. Apenninis.
Thora Helvet. Pyren. Bald. Jura.
aconitifol. Lapon. Helvet. Austr. Pyrenæis.
rutifolius Austr. Delphinatus.
glacialis Lapon. Helvetiæ.
nivalis Lapon. Helvet. Bald.
alpestris Helvet. Austr. Bald.
lapponicus Lapponiæ.
Trollius europæus Lapon. & extra; Helv. Pyren.
Isopyrum thalictroides Italiae.
aquilegiodes Helvet. Trident. Apennin.
Helleborus niger Apennin. Bald. Jura.
 DIDYNAMIA, *Monospermia.*
Teucrium pyrenaicum Pyrenæis.
Betonica alopecuros Austr. Ital. Sabaudia, Baldo.
Sideritis byssopifol. Helvet. Pyren. Ital.
minima T. Pyrenæis.
Orvala garganica Apuliae.
Thymus alpinus Helvet. Austriae.
Marrubium pseudodict. T. Pyrenæis.
Horminum pyrenaicum Tyrolensibus, Pyren. Bald.
Scutellaria alpina Helvet. Sibiria.
 Angiospermia,
Bartfia alpina Lapon. Helvet. Bald. Brit. Allobr. Pyr.
Tozzia alpina Helvet. Austr. Pyren. Ital.
Pedicularis rostrata Helvet. Austr. Pyrenæis.
sceptr. Carol. Lapponiæ.
recutita Helvetiæ.
flammea Lapon. Helvetiæ.
hirsuta Lapponiæ.
lapponica Lapponiæ.

- comola* Helvet. Baldo.
tuberosa Helvet. Ital. Pyren.
Antirrhinum *alpinum* Helvet. Austr. Bald. Jura.
origanifol. Pyrenæis.
Erinus *alpinus* Helvet. Pyren. Aureæ.
pyrenaicus T. Pyrenææ.
Linnæa *borealis* Lapp. Svec. Helvet. Bald. Sibir. Canad.
TETRADYNAMIA, *Siliculosa*.
Draba *alpina* Lapp. Helvet. Baldo.
pyrenaica Pyrenæis.
incana Lapponiæ.
Lepidium *nasturt. alp.* F. B. Helvet. Italiæ.
Thlaspi *montanum* Helvet. Austr. Bald. Pyrenæ.
saxatile Baldo.
Cochlearia *saxatilis* Helvetiæ.
Iberis *rotundifol.* Helvetiæ.
odorata Allobrogicis.
Siliquosa.
Dentaria *pentaphyllos* Helvet. Allobrogicis.
Cardamine *bellidifolia* Lapp. Helvet. Bald. Britann.
asarifolia Italiæ.
trifolia Lapp. Helvet. Aureæ.
resedifolia Helvet. Pyren. Aureæ.
Brassica *alpin. perennis* T. Pyrenæis.
Sisymbrium *strictissim.* Helvetiæ.
Arabis *alpina* Lapp. Helvet. Baldo.
MONADELPHIA, *Decandria*.
Geranium *pheum* Helvet. Austr. Jura. Pyren.
argenteum Baldo.
DIADELPHIA, *octandria*.
Polygala *Chamæbuxus* Helvet. Austriæ.
Decandria.
Ononis *pumila* T. Pyrenæis.
Orobus *pyrenaicus* Pyrenæis.

luteus

- luteus* Helvet. Bald. Pyrenæis.
Cytifus *Laburnum* Helvet. Sabaudia.
Hedysarum *alpinum* Helvet. Sibiria.
Phaca *alpina* Lapp. Sibiria.
Astragalus *hedysaroid.* Helvet. Sibiria.
alpinus Lapp. Helvetia.
montanus Helvet. Vallesia.
vesicarius Delphinatus.
depressus Pyrenæis.
alpin. proc. Helvet. Bald. Pyren. Ital.
POLYADELPHIA, Polyandria.
Hypericum *olympicum* Pyren. Olympo.
nummularium Pyrenæis.
SYNGENESIA, Polygamia equalis.
Sonchus *alpinus* Lapp. Helvet. Austr. Jura.
Prenanthes *tenuifolia* Ital. Pyrenæis.
Hieracium *incanum* Helvet. Taur. Ital.
alpinum Lapp. Britannia.
aurantiacum Helvetia.
chondrilloides Austria.
porrifolium Austr. Italia.
cerinthoides Pyrenæis.
amplexicaule Pyrenæis.
pyrenaicum Pyrenæis.
blattarioides Pyrenæis.
Crepis *alpina* Italia.
Hyoseris *fætida* Austr. Italia.
Arctium *personata* Helvet. Austr. Ital.
Serratula *alpina* Lapp. Helvet. Austr. Britann. Sibir.
Cnicus *spinosissimus* Helvet. Austria.
centauroides Pyrenæis.
Carlina *pyrenaica* Pyrenæis.
Cacalia *alpina* Helvet. Austr. Bald. Aurea.
Polygamia superflua.
Gnaphalium *Leontopod.* Helvet. Valles. Austr. Bald. Jura, Siber.
alpinum

	<i>alpinum</i>	Lappom. Helvetiæ,
Conyza	<i>bifrons</i>	Pyren. Canada.
Erigeron	<i>alpinum</i>	Helvetiæ.
	<i>uniflorum</i>	Lapp. Helvet. Aurææ.
Tuffilago	<i>alpina</i>	Helvet. Austr. Bald. Jura.
	<i>frigida</i>	Lapp. Helvet. Sibir. Bald.
Senecio	<i>incanus</i>	Helvet. Austr. Pyren.
	<i>abrotanifol.</i>	Austr. Pyrenæis.
Aster	<i>alpinus</i>	Helvet. Valles. Austr. Pyren. Bald.
Solidago	<i>alpina</i>	Helvet. Austr. Bald.
	<i>Doronicum</i>	Helvet. Austr. Ital. Pyren.
Inula	<i>montana</i>	Helvet. Valles.
Arnica	<i>montana</i>	Lapp. Helvet. Bald. Pyren.
	<i>scorpioides</i>	Helvet. Baldo.
Doronic.	<i>pardalianch.</i>	Helvet. Valles. Austr. Pyren.
	<i>incanum</i>	Helvet. Pyren.
	<i>bellidiastrum</i>	Helvet. Italiae.
Crysanthem.	<i>alpinum</i>	Helvetiæ.
Achillea	<i>macrophylla</i>	Helvet. Italiae.
	<i>clavennæ</i>	Austr. Baldo.
	<i>alpina</i>	Sibiria.
	<i>atrata</i>	Helvet. Austr. Valles.
	<i>nana</i>	Helvet. Valles.
Buphtalmum	<i>salicifol.</i>	Austriæ.
	<i>grandiflor.</i>	Austr. Italiae.
	<i>Polygamia Frustranea.</i>	
Centaurea	<i>Centaurium</i>	Bald. Gargano, Jura, Tharia.
	<i>montana</i>	Helvet. Bald. Pyren.
	<i>Rhapontica</i>	Helvet. Baldo.
	<i>Polygamia Necessaria.</i>	
Othonna	<i>integrifol.</i>	Helv. Austr. Bald. Pyren. Sibiricæ.
	<i>Monogamia.</i>	
Viola	<i>pinnata</i>	Helvet. Austr. Bald. Pyren. Sibir.
	<i>montana</i>	Lapp. Austr. Bald.
	<i>calcarata</i>	Helvet. Pyrenæis.

- biflora* Lapp. Helv. Jura, Britann. Pyren. Bald.
GYNANDRIA, *Diandria*.
Satyrium nigrum Lapp. Helvet. Bald.
Ophrys alpina Lapp. Helvetiæ.
Cypripedium bulbosum Lapp. Sibiria.
Polyandria.
Arum proboscideum Apenninis.
MONOECIA, *Triandria*.
Carex saxatilis Lapponiæ.
atrata Lapp. Helvetiæ.
Tetrandria.
Betula nana Lapp. Sibiria.
Monadelpbia.
Pinus Cembra Helv. Valles, Bald. Allob. Trid. Tat. Sibir.
Cedrus Libano, Tauro, Amano.
Larix Helvet, Valles. Austr. Ital. Sibir.
Picea Helvet, Bavar. Scot. Aurea.
DIOECIA, *Diandria*.
Salix myrsinites Lapp. Helvet. Ital, Bald.
retusa Helvet. Austr. Ital.
herbacea Spitsberg. Lapp. Helvet, Ital.
reticulata Lapp. Helvetiæ.
glauca Lapp. Pyrenæis.
lanata Lapponiæ.
lapponum Lapp. Helvetiæ.
Octandria.
Rhodiola rosea Lapp. Helvetiæ, Austr. Britann. Bald.
CRYPTOGAMIA, *Filices*.
Polypodium Lonchitis Helvet. Bald. Juræ, Arvorn. Virgin.
Hoetes lacustris Lapp. Britannia.
Musci.
Lycopodium alpinum Lapp. Helvetiæ.
helveticum Helvetiæ.
Splachnum rubrum Lapp. Sibiria.

	<i>luteum</i>	Lapp. Sibiriaë.
Polytrichum	<i>alpinum</i>	Helvet. Britanniaë.
Bryum	<i>tortuosum</i>	Svec. Helvet. Britann. Ital.
		<i>Algæ.</i>
Jungermannia	<i>julacea</i>	Britanniaë.
	<i>alpina</i>	Britanniaë.
Lichen	<i>croceus</i>	Lapp. Helvet. Grœnlandiaë.
	<i>nivalis</i>	Lapponiaë.
	<i>arcticus</i>	Sveciaë.

Ex his plantarum ita allatis speciebus, paucissimas tantum exempli loco eligam, quarum in conficiendis cibus, œconomia, tinctura, Medicina &c. usus est.

Cum vero singularum demonstrare usum, primum mihi foret opus nimis diffusum, quo tenues meæ pagellæ in grande excrescerent Volumen; deinde vires, & dicti earum usus, ab orbe nostræ ætatis erudito, non satis sunt determinati, quin essent multi hujusmodi detegendi, si plantæ illæ vivæ haberentur ad manus, ut eas coram experiri liceret; aliquas tantum uniuscujusque supra dicti usus, exempli causa memorare juvabit.

ESCULENTÆ Plantæ, quantum scio, parvum constituunt numerum. *Heracleum panaces*, *austriacum*, *alpinum*, *Angelica archangelica*, *Eryngium alpinum*, *amethystinum*, *Sonchus alpinus*; per plurimæ Species *Tetradynamiaë*, *Prenanthes*, *Hieracia* & nonnullæ aliæ, partim crudæ partim coctæ possunt comedi, ne quid nunc dicamus de nucibus *Pini Cedri*.

OËCONOMICARUM plantarum recenseri possent complures, & apud nos *Betula nana*, variæ *Salices* & *Gramina* varia, præcipue vero *Pini* Species plures.

Pinus PICEA, arbor admodum magna, crescit in summis montibus Helvetiæ, Sveciæ & Scotiæ, sed proxime ad illum locum, ubi Sylva patentibus terminatur campis, & in quo

quo ipso ingens profundi humi atræ deprehenditur copia. Arbor hæc non vulgarem præstat usum, si asseres aliaque instrumenta & utensilia œconomica ex ea fuerint confecta. Potissimum vero ex illa sumitur Terebinthina vulgaris, qua quam plurimi quotidie utuntur opifices, præter magnam ejusdem copiam, quæ in Pharmacopoliis usurpatur.

Pinus LARIX, quæ in Alpibus Helvetiæ, montibus Tridentinis & Sibiricis crescit, proceritate nostras facile æquat Abietes. Lignum ejus nec multum aquæ sorbet, nec sub æstu agit rimas, quare serius, quam ulla fere arborum generum alia, putrescit, unde hoc vix datur aptius aliud ad perdurandum sub dio; ut taceamus ejusdem in maximis sustinendis molibus firmitatem & tenacitatem, quæ in caussa, cur arborem illam in ædibus construendis & navibus, sæpissime adhibeant Veneti. Ubi hæc in Siberia uberius crescit, illuc magno numero se conferunt Mustelæ Zibellinæ, quarumque pelles pretiosissimæ per universam magni emuntur Europam. Eadem hæc arbor *Venetam* dat *Terebinthinam*, priori præstantiorem, & iisdem usibus inservientem. Crescit denique super ipsa fungus ille purgans *Agaricus*, qui in medicina est percelebris & in officinis pharmaceuticis multum consumitur. Nob. Hallerus perhibet, quod illic in alpibus crescere incipiat, ubi cetera sylva desinit, quare etiam in nostris Alpibus ibi præcise plantari possit, ubi, sylva terminata, apricæ cœperunt patere.

Pinus CEMBRA, & vulgo appellata Cedrus Sibirica, in Alpibus Helveticis, Allobrogicis, Tyrolensibus & Tridentinis adeo excelsis eminet, ut, ubi Larix deficit, hæc demum silvas formare incipit. Gmelinus in Fl. Sib. T. I. p. 179, de ea narrat sequentia: Naturalis planta in omni Siberia abundat, frigoris patientissima & locorum palustrum amantissima, arbor aspectu jucundissima, recta, intense viridis, excelsa, interdum quovis robusto viro crassior.

“In Verchoturensi tractu qui laxosus est, tanta hujus arboris
 “copia, ut iis annis qui promotioni conorum favent, inco-
 “læ, relictis agris, sylvas petant, nuculas collecturi, quæ
 “etiam mensis secundis apponuntur & gustu sunt sèves.
 “Ex iisdem divites oleum exprimunt, quod recens optimi
 “saporis est. Lignum parum olet, a scriniariis Sibiricis fa-
 “cile ad opera scriniaria præfertur, propter mollitiem suam
 “& resinæ paucitatem, quæ utraque qualitas efficit, ut fer-
 “ro minus resistat.

Pinum CEDRUM in lateribus alpiùm Lapponicarum
 etiam crescere posse probabiliter putamus. Hæc vulgo ap-
 pellantur *Cedrus de Libano*. Lignum ejus maximi fuit apud
 veteres, quod sero admodum putrescens, durum, ad regulam
 fissile, subrubrum, Dermestumque hostis sit. Hinc ex ea pri-
 sci capsas, cistas & capulos, quam diutissime perdurantes
 confecerunt. Ex quibus omnibus eximium ejus in œcono-
 mia usum tutissime licet concludere.

TINCTORIÆ Plantæ Alpinae, magno quidem numero
 non sunt detectæ, enimvero si Crocus unquam, cujus vera
 patria alpes sunt, nostris alpibus insertus, Lamii instar, nam
 in solis alpibus spontaneas crescit, se multiplicare posset, vel
 unicum hoc experimentum, ad Lappones alpium incolas,
 plus ditandum, quam cuncti quos alunt Rheno-Cervorum
 greges, sufficeret. Et quandoquidem cultura ejus manum
 requirit diligentem nan laboriosam, Lapponicæ, quam ulli
 fere alii, rectius conveniret genti.

MEDICINALES plantæ, in Alpibus crescentes, sunt
 variæ, estque vis earum per omnia major, si in ipsis alpi-
 bus, quam si extra eas creverunt. Radices *Archangelicæ* &
Rhodie in nostris alpibus adeo copiose jam crescunt, ut uni-
 versæ ex iis Europæ, quantum satis, quotannis suppeditare
 & possemus & deberemus. Ratio, cur non colligantur &
 navigiis peregre exportentur, nulla est alia, quam quod ra-
 dices istæ colligendæ essent mature admodum tempore ver-
 nali,

nali, priusquam germinare incipiant, seu eo ipso tempore, quo nive alpes maxime diffluunt, quoque nulli, nisi Lappones quidam incuriosi, in eis versantur homines, nam postmodum virtutis suæ plurimum amittunt. Radices *Rhodia*, quæ, in Alpibus, rosaceum odorem copiose spirant suavissimum, in hortis nostris, volatilis hujus ne vicesimam quidem partem habent: & *Archangelica*, quæ in Alpibus crevit, nullo non tempore, omni hortensi multo præstantior est judicata. Inter exteras, quæ in Alpibus crescunt, plantas, numeratur *SPICA CELTICA*, quæ inter odoramenta plurimum olim adhiberi sivevit, & in Ægyptum, ubi balneis immiscetur sceminarum nobiliorum, quotannis transportabatur. *GENTIANA rubra*, cujus in officinis pharmaceuticis quotidianus & plurimus est usus, in parte alpium, qua Norvegiam spectant, crescit, possitque adeo in nostris facillime feri, ut ejus ne drachmam quidem nobis ab exteris adportare opus esset: Ne nunc quidquam dicamus de aliis compluribus, fonticas quippe ob causas brevitati litantes.

*Primitias dedimus quas noster agellus habet
quales ex tenui rure venire solent.*

S. D. G.

Till SIN WÅN.

Ert wett, Er snilles eld nu börjar till att lysa,
Min Wån till Ert beröm jag dristigt säga tör:
Kan Swånska Fjällar stam af Libans Ceder lysa;
Kan Saffran i wår bygd ja trifwas som han bör,
Hwem klandrar då Er konst, hwem nekar Er belöning,
Som uppå dygd och wett rätt wårde alltid satt?
Hwem heldre ser än jag, J. skynden till den kröning,
Der Eder hjesa blir beprydd med DOCTORS HATT.

Till Herr AUCTOREN.

Att örter skilde wäl till hjonelag och flockar,
Som man på Södre Berg och utlånsk Backa plockar,
Sin matjord kunna ha på våra Swenska Fjäll
Samt der sin trefnad ta i Norra Floras tjäll

Det wifen J min Wån, till allas lust och nöje
Som utaf allmänt wäl ej göra skamligt löje.

Men dermed intet nog, J wifen ännu mer,
Hwad nytta deraf gror och fördel det, ofs ger:

Herr AMANN haf då tack, som ljus i saken tänder,
Tro fritt en DOCTORS HATT Apollo Eder sänder.

NILS PAULIN.

Till den samma.

Många bilder många griller
Syffelsätta wårt begär,
Största delen likna giller,
Som ofs fångsla i beswär.

Mycket syns till ytan fagert,
Som dock finns i nyttan magert.

Skåda GUD uti naturen
Och Hans lagar róna ut

Huru Stenar, Örter, Djuren

Fódas, wäxa, se sitt slut,

Är en klok en nyttig låra

Som förökar Skaparns åra.

Glants jag önskar; wittert snille

Felas ej med dygdig själ,

När som lyckan i sitt gille,

Grundar lön, på råtta skål,

Dygden nögd på årans wingar

Till förtjenst sig muntert swingar.

C. A. B * * *